

Kerkoviusu dzimtas intelektuālais mantojums

Verners Lediņš, *privātpētnieks*

Kopsavilkums. Pētījumā ir apkopota Kerkoviusu dzimtas locekļu saistība ar Rīgas Politehnikumu, vēlāk Rīgas Politehnisko institūtu: kas studējuši, veikuši pedagoģisko darbību un darbojušies institūta Padomē, tādejādi sekmējot institūta izaugsmi.

Atslēgas vārdi: Kerkoviusu dzimta, Rīgas Politehnikums, Rīgas Politehniskais institūts, Politehnikuma Padome, stipendijas, ķīmija, lauksaimniecība, valodas, dzelzceļa būve.

I. IEVADS

Pirmie vācu izcelsmes ieceļotāji Baltijā un Latvijas teritorijā ieradās no Polijas, Austrumprūsijas un Lietuvas XIII gadsimta sākumā. Kerkoviusu dzimtas pārcēlotāji no Lejas Reinas novadiem Vācijā ieradās Baltijā un Latvijā XV gadsimta sākumā. Kā liecina dzimtas ģeologu Teodora F. Kerkoviusa (*Theodor Ferdinand Kerkovius, 1838–1915*) un viņa mazdēla Gintera E. Kerkoviusa (*Günther Edgar Kerkovius, 1909–1987*) pētījumi, ir apzināti vairāk nekā 2000 dzimtas locekļu no XIV gadsimta līdz mūsdienām. [6,7] Vēsturisko notikumu gaitā Kerkoviusi izkļiedēti pa visu pasauli. Ar Latviju savu dzīvi bija saistījuši vairāk nekā trīs simti Kerkoviusu dzimtai piederīgo, no kuriem ap simts no XVIII gadsimta līdz Otrajam pasaules karam dzīvoja Rīgā, līdz Hitlera aicinājumam tautiešiem atgriezties dzimtenē. Repatriācijas vilnis aizskaloja pēdējos četrdesmit dzimtas pārstāvjus no Latvijas uz Vāciju, Šveici, Poliju, Franciju, Beļģiju, Kanādu, Zviedriju un citām valstīm.

Vācieši, vācbaltieši, kā viņi sevi dēvēja, 700 gadu ietekmēja Latvijas vēsturisko attīstību, izveidojās vācu patriciešu dzimtas – mācītāji, skolotāji, ārsti, juristi un tirgotāji. Vācu kopiena ir atstājusi dziļas laikmeta liecības uz tautu un tās apziņu, kultūru, valodu. It visur Latvijā sastopamies ar vairākos gadsimtos radīto, vēstures gaitā cietušo un iznīcināto vācu kultūrvidi, muižām, baznīcām, namiem, tiltiem, ielām un parkiem.

II. KERKOVIOUSU DZIMTA LATVIJĀ

Kerkoviusu dzimtas izplatība aptvēra vairāk nekā četrdesmit Latvijas pilsētas un apdzīvotās vietas no Liepājas līdz Rēzeknei, no Saldus līdz Valkai, atstājot arhīvu liecības, ļaužu nostāstus par dzimtas klātbūtni, iespaidu uz vietējo kultūrvidi, īpaši Kurzemē un Vidzemē. Dzimtas pārstāvji iesaistījās pilsētu pārvalžu darbībā, vietējās sabiedrības attīstībā kā tirgotāji, mācītāji, skolotāji, ārsti un muižu kalpotāji. Nereti viņi ietekmēja un virzīja vēstures gaitu, aktīvi darbojoties un ieguldot savus līdzekļus noteiktos projektos, par ko liecina arhīvu ziņas un tālaika preses publikācijas. [5,6,7]

Nozīmīga ietekme Kerkoviusu dzimtas pārstāvjiem bija uz Rīgas pilsonisko sabiedrību (īpaši vācu inteliģenci), kurā gadu

gaitā ap simts Kerkoviusu dzimtas locekļu virzīja sabiedriski politisko un saimniecisko dzīvi Rīgā.

No 1830. līdz 1940. gadam Kerkoviusiem un ģimenes locekļiem piederēja ap 40 dažādu tirdzniecības un ražošanas uzņēmumu: kokmateriālu ražošana, metālapstrāde, ķieģeļu, stikla izstrādājumu, korķa un dzensiksnu ražošana, alkoholisko dzērienu, konditorejas un parfimērijas ražošana un tirdzniecība. Viņiem piederēja tādas pazīstamas eksporta-importa firmas kā „Kerkovius un Co”, „Brāļi Kerkoviusi”, „Trampedach”, „Kerkovius, Torchiani & Sheidt”. Ģimenes īpašumā bija Ilģuciema stikla fabrika, Hammera koktirdzniecības firma Kojusalā, vīna darītava Maskavas ielā 145, ķieģeļu rūpnīca „Kerko” Kalnciemā un vēl citi lielāki un mazāki uzņēmumi. Daudzi darbojās ievērojamu Krievijas un citu valstu firmu, kā „Provodnik”, Leitnera velosipēdu rūpnīcas, Rūtenberga tabakas fabrikas valdēs un padomēs.

Kerkoviusu dzimtai piederēja vairāki īres nami Rīgā – Dzirnava, Maskavas, Ģertrūdes, Elizabetes ielā, Vecrīgā un citur, kā arī vairākas ārpuspilsētas muižiņas Lielajā un Mazajā Šmerlī, Piekūnmuižiņa pie Gaisa tilta, Meijermuižiņa Mežaparkā, vasaras muižiņa Olgas ielā Pārdaugavā. Kerkoviusu savrupnami Kalpaka bulvārī 4 un Kalpaka bulvārī 6 Bulvāru lokā vēl šodien iepriecina rīdziniekus un pilsētas viesus, nams Elizabetes ielā 2 nav saglabājies. [9] Jūrmalā, Dzintaru prospektā, vēl joprojām saglabājušās visas trīs Kerkoviusu vasarnīcas.

Kerkoviusi un viņu ģimenes locekļi ieņēma vadošos amatus Rīgas rātē, vēlāk domē, Biržas komitejā, abās Ģildēs, Rīgas pilsētas pārvaldēs un saimnieciskajās organizācijās, bija skolotāji un ārsti, kalpoja baznīcā. Darbojoties Rīgas pilsētas dažādās attīstības sfērās, viņi lielā mērā ietekmēja pilsētas dzīvi, veidoja daudz nacionālo kultūrvidi, veicināja ekonomikas augšupeju, veidoja pilsētas seju. Tas bija pilsētas izaugsmes laiks, kad Rīga veidojās par trešo lielāko cariskās Krievijas rūpniecības centru: trīskāršojās iedzīvotāju skaits, strauji attīstījās rūpniecība, tirdzniecība un eksports. Šis Rīgas pārmaiņu periods vēl nav pietiekami izpētīts.

III. KERKOVIOUSI UN RĪGAS POLITEHNIKUMS

Kerkoviusi ir studējuši vai strādājuši Rīgas Politehnikumā, ar savu darbu vairojuši Krievzemes (lasi – arī Latvijas) inženiertehniskos sasniegumus un zinātnes uzplaukumu.

Ievērojamākais no dzimtas pārstāvjiem ir Ludvigs Vilhelms Kerkovius (*Ludvig Wilhelm Kerkovius, 1831–1904*), savu mūžu 30 gadu garumā ir veltījis Rīgas pilsētai un tās uzplaukumam. Viņa ieguldījumu apzinājām, un, kā izrādījās, tas saistīts arī ar Rīgas Politehnikumu. [3,10]

L. V. Kerkovius pamatizglītību ir ieguvis Napoleona Asmusa privātskolā un Morica Ludviga Hammera tirdzniecības skolā, turpina mācekļa gaitas sava vectēva Morica Ludviga

Hammera koktirdzniecības firmā. Ir saglabājusies ēka Toma ielā 2 Maskavas priekšpilsētā, kurā atradās firmas kantoris, pie kuras pa Kojusalas grāvi no Daugavas atpludināja baļķus un atradās baļķu krautuve. Šajā ēkā mācību un prakses laikā dzīvoja L. V. Kerkoviuss. Pēc mācību pabeigšanas viņš strādāja kā komijs (izsūtāmais zēns), tad pārdevējs un uzticības persona, prokurants, vēlāk pilntiesīgs firmas „John Hammer” (dibināta 1861. gadā) līdzpašnieks līdz tās likvidācijai 1897. gadā. 1870. gadā L. V. Kerkoviuss ir ievēlēts par Lielās Ģildes vecāko, no 1871. gada ir pirmās Ģildes tirgotājs. [6,7]

1. att. Ludvigs Vilhelms Kerkoviuss

1873. gadā L.V. Kerkoviuss bija ievēlēts par Rīgas Rātes locekli, bet 1874. gada 30. septembrī 43 gadu vecumā – par rātskungu. Spēku pilnbriedā viņam bija dota iespēja strādāt savas pilsētas un līdzpilsoņu labā. Rātē L. V. Kerkoviuss ieņēma dažādus amatus, bija pirmās instances apelācijas tiesas asistents, vēlāk loceklis, Svētā Gara Konventa un Kampenhauzena trūkumcietēju fonda inspektors, nabadzīgo fonda inspekcijas priekšsēdētājs, gāzes un ūdens apgādes valdes priekšsēdētājs. Amati viņam dod iespēju iedziļināties Rīgas iedzīvotāju sadzīves problēmās un pilsētas komunālās saimniecības jautājumos. L. V. Kerkoviuss ir apbalvots ar Krievijas impērijas medaļu ar sarkano Andreja lentu „Par darbību zemnieku reformas īstenošanā”.

Pēc ugunsgrēka pilsētas vācu teātrī 1882. gadā L. V. Kerkoviuss tika ievēlēts par teātra atjaunošanas komisijas priekšsēdētāju. [6,7,8,14] Teātri pēc atjaunošanas atvēra 1887. gadā ar iekārtotu „elektrības centrāli” un katlumāju kanāla malā. Par operas skvēra apzaļumošanu, Bastejkalna un Esplanādes labiekārtošanu L. V. Kerkoviuss rūpējās visas savas aktīvās darba dzīves laikā.

L. V. Kerkoviusa „labo darbu” saraksts ir ļoti plašs, viņš rūpējās par sabiedrisko celtnu būvniecību: Tiesu nams, Krievu teātris, Alberta baznīca, Aleksandra un Āgenskalna tirgi; deva savu ieguldījumu pilsētas satiksmes attīstībā: konkas (zirgu tramvaji), omnibusi, elektriskais tramvajs, ielas segumi, gāzes un elektriskais apgaismojums. Pilsētā tika uzsākta ūdensvada un kanalizācijas izbūve. Rīgā atvēra skolas Lavīzes ielā 2a un Kalpaka bulvārī 8.

1855. gadā, 24 gadu vecumā, L. V. Kerkoviuss salaulājās ar Matildi Kadi (1831–1890), Piekūnmuiziņas īpašnieci. Ģimene ir svētīta ar deviņiem bērniem, no kuriem divas meitas mirst agrā bērnībā. XIX gadsimta 70. gadu beigās top ģimenes savrupnams Kalpaka bulvārī 4 pēc arhitekta J. Baumaņa projekta, kura būvniecības nobeiguma periodā L. V. Kerkoviuss nonāk saskarē ar Rīgas Politehnikumu. [2]

Pilsētas gleznu galerijas aptuveni 360 gleznas bija eksponētas Rīgas Politehnikuma zālē (tagad – Latvijas Universitātes Mazā aula). Apstākļi gleznu izvietojumam bija neatbilstoši šaurības, apgaismojuma un ventilācijas ziņā. L. V. Kerkoviuss bija liels mākslas cienītājs un atbalstītājs, tāpēc 1880. gadā viņš noslēdza līgumu ar Rīgas domi par gleznu galerijas izvietojumu sava nama 2. stāvā. Vērtīgo galerijas kolekciju izvietoja 8 istabās un atvēra apmeklētājiem. Gleznu kolekcijas aprūpei Rīgas dome algoja 2 mākslas darbu uzraudzes Gartuni (Гартунь) un Grī(e)nbergu ar atalgojumu 72 rubļi gadā katrai un gleznu konservatoru J. Riconi (Рицони) ar atalgojumu 100 rubļi gadā. Bet telpu noma domei izmaksāja 2000 rubļus gadā.

L. V. Kerkoviusa rīcība izpelnījās cieņu un pateicību, jo pasargāja gleznu kolekciju līdz pat 1905. gadam, kad tika uzbūvēts Mākslas muzejs Nikolaja ielā (tagad Valdemāra iela). Par Mākslas muzeja būvniecību L. V. Kerkoviuss Rīgas domē cīnījās no 1897. gada. 26 gleznas no savas privātās gleznu kolekcijas L. V. Kerkoviuss savā testamentā novēlēja Mākslas muzejam. Sešas no tām ir zudušas, bet 20 – atrodamas Latvijas Nacionālā mākslas muzeja un Ārzemju mākslas muzeja fondos. [8]

IV. MECENĀTISMS

Rīgas Politehnikumā dibināta L. V. Kerkoviusa stipendija, ar kuru iemūžināta viņa dēla Morica piemiņa. (4.) Būdam Rīgas pilsētas galvas biedrs (vietnieks) 1882. gadā L. V. Kerkoviuss iemaksā Politehnikuma padomē 6000 rubļu ar noteikumu tos sadalīt 2 stipendijām sekmīgiem tirgzinības nodaļas studentiem, korporācijas *Fraternitas Baltica* biedriem. Līgumā bija noteikts, ka ar kapitālu rīkojas Politehnikuma padome. Diemžēl pieejamos stipendiātu sarakstos nav uzrādīti stipendiāti, bet studentu trūkuma dēļ tirgzinību nodaļa 90. gados tika slēgta.

L. V. Kerkoviusa meitas Olgas Amālijas Kerkoviusas-Millers (1862–1940) vīrs *Dr. jur.* Otto Karls Francs Millers (*Otto Carl Franz Mueller, 1855–1897*) bija Rīgas Politehnikuma docents no 1885. līdz 1890. gadam. Otto K. Millers mācījās Ed. Mollīna privātskolā no 1865. līdz 1870. gadam, jurisprudenci Tērbatā studēja no 1874. līdz 1877. gadam, ko pabeidza ar *Cand. jur.* (zinātņu kandidāts) grādu. Pēc studijām atgriezās Rīgā, strādāja par ierēdni Rīgas domē. No 1879. gada līdz 1882. gadam bija Domes arhivārs un Tirdzniecības komisijas sekretārs. No 1882. gada bija Rīgas domes otrais sekretārs. 1883. gada 2. septembrī Otto K. Millers namā Totlēbena bulvārī 4 (tagad Kalpaka bulvāris) svin kāzas ar L. V. Kerkoviusa meitu Olgu Amāliju. Otto K. Millers no 1885. līdz 1890. gadam ir juridisko tiesību docents Rīgas Politehnikumā. Viņš lasa lekciju kursus lauksaimniecības un meža zinību likumdošanā. Iemūžinot savu tēva piemiņu un nopelnus Rīgas politehnikuma labā, Otto K. Millers 1886. gadā nodibina Otto J. Millera

1910. gada jūlijā cars Nikolajs II V. L. Kerkoviusam, kā Rīgas Biržas komitejas priekšsēdētājam, pasniedza otrās šķiras Svētā Staņislava ordeni. Ilgus gadus V.L.Kerkoviuss bija dažādu firmu komercdarbības konsultants. [6,7]

1888. gadā V. L. Kerkoviuss apprecējās ar Nikolīnu Frīderiki Filipšenu (1864–1952), ģimenē bija 3 bērni: meita un divi dēli.

Par pasniedzēju Rīgas Politehniskajā institūtā piecus gadus strādāja Ēriks Rūdolfs Silvestrs Cimmermanis (1878–1945), dzimis Rīgā, miris emigrācijā Hannoverē. Ēriks R. Cimmermanis mācījās Rīgas pilsētas ģimnāzijā, ko absolvēja 1894. gadā. Divus gadus Ēriks R. Cimmermanis bija mājskolotājs Krievijā, tad Karaļauču Universitātē Austrumprūsijā studēja jaunās valodas un sanskritu. 1900. gadā Ēriks R. Cimmermanis ieguva zinātnisko grādu (*Dr. phil.*). Pēc zināšanu papildināšanas Francijā un Anglijā Ēriks R. Cimmermanis 1902. gadā atgriezās Rīgā un bija ievēlēts par franču valodas skolotāju Aleksandra un Pilsētas ģimnāzijās. 1911. gada janvārī Ēriku R. Cimmermani ievēlēja Rīgas Politehniskā institūta angļu valodas docenta amatā, bet pēc institūta reorganizācijas no 1919. līdz 1939. gadam Ēriks R. Cimmermanis bija angļu valodas un angļu tirdzniecības korespondences lektors Latvijas Universitātē. [15,16,17] Par nopelniem pedagoģiskajā darbībā un sakarā ar Latvijas Universitātes 20 gadu jubilejas svētkiem Ordeņu kapituls 1939. gada oktobrī Filoloģijas un filozofijas katedras lektoru Ēriku R. Cimmermani apbalvoja ar 5. šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

2. att. Latvijas Universitāte lektors Rūdolfs Cimmermanis [15].

Saiti ar Kerkoviusu dzimtu norāda laulības ar Margarēti Elizabeti Kerkoviusu (1892–1935), L. V. Kerkoviusa brāļa Teodora Kerkoviusa meitu. Ģimenē bija 3 meitas.

Teodora Kerkoviusa dēla Leo Aleksandra Kerkoviusa (1873–1960) dzīves gaitas ir bijušas īsu brīdi saistītas ar Rīgas Politehnisko institūtu. L. A. Kerkoviuss piedzima tēva īpašumā Zādenes muižā pie Madlienas, mācījās Rīgas pilsētas ģimnāzijā, studēja ķīmiju Tērbatā, Mīlhauzenā, Elzasā izglītojās krāsvielu ķīmijā. 1897. gadā L. A. Kerkoviuss atgriezās Rīgā un līdz 1899. gadam strādāja par brīvprātīgo asistentu Rīgas Politehniskā institūta ķīmijas laboratorijā. 1899. gadā L. A. Kerkoviuss saņēma darba piedāvājumu ķīmiķa amatā krāsu fabrikā „Aktiengesellschaft für Anilin-Fabrikation” Berlīnē, kurā veiksmīgi strādāja līdz 1922. gadam. 1900. gadā L. A. Kerkoviuss

apprecējās ar Ernu Karolīnu Šneideri, ar kuru formāli tika izšķirts ar Livonijas Konsistorijas lēmumu, bet 1910. gadā Londonā stājās otrajā laulībā ar Heniju Vitroku.

V. KERKOVIOUSI – RĪGAS POLITEHNIKUMA STUDENTI

Ludviga Vilhelma Kerkoviusa jaunākais brālis Heinrihs Jakobs Kerkoviuss (1852–1930) piedzima Rīgā, no 1870. gada līdz 1873. gadam studēja lauksaimniecību (agronomiju) Rīgas Politehnikumā, pirms tam 1869. gadā apmeklēja minētās augstskolas sagatavošanas kursus. Heinrihs J. Kerkoviuss, tāpat kā viņa brālis Georgs S. Kerkoviuss, bija vācbaltu studentu korporācijas *Fraternitas Balticum* loceklis. Darba gaitu sākumā praktikanta statusā Heinrihs J. Kerkoviuss strādāja Middendorfa muižā Pooraverē, netālu no Pērnavas, galvenā pārvaldnieka Hēna (Hehn) pakļautībā. Pēc tam īsu laiku Heinrihs J. Kerkoviuss strādāja Paskvāles muižā, Tilzītes tuvumā Austrumprūsijā. Ziemas semestra laikā 1875. un 1876. gadā Heinrihs J. Kerkoviuss apmeklēja veterinārskolu (institūtu) Berlīnē. Četrus gadus (1876–1880) Heinrihs J. Kerkoviuss bija barona Fītinghofa (Vietinghoff) muižas pārvaldnieks Mazsalacā (Salisburg) un gadu arī Zādenes muižas pārvaldnieks, kas piederēja tēva brālim Teodoram Ferdinandam Kerkoviusam (1838–1915). 1881. gadā Heinrihs J. Kerkoviuss nopirka Kaulicenes jeb Kaulicas muižu pie Saldus (Frauenburg) Kurzemē, kur līdz tam bija pārvaldnieks. Heinrihs J. Kerkoviuss nebija precējies, un pēc viņa nāves muižas pārvaldīšanu uzņēmās Arturs Egons Kerkoviuss (1889–1945), Teodora Kerkoviusa dēls. Arturs E. Kerkoviuss 1945. gadā krita Austrumu frontē. [6,7,10]

Morics Vilhelms Kerkoviuss (1860–1881), bija trešais no L. V. Kerkoviusa deviņiem bērniem, ar kura nākotni bija saistītas lielas tēva cerības. Morica V. Kerkoviusa īsais, bet spilgtais mūžs ir saistīts ar Rīgas Politehnikumu, kurā, vectēva rosināts, viņš apguva tirgziņības. [1,12]

No 1866. līdz 1872. gadam Morics V. Kerkoviuss mācījās Roderiha zēnu privātskolā, no 1872. gada līdz 1877. gadam mācījās Rīgas pilsētas ģimnāzijā, ko pabeidza ar izcilību. 1878. gadā Morics V. Kerkoviuss iestājās Rīgas Politehnikumā un studēja tirgziņības, aktīvi darbojās vācbaltu studentu korporācijā *Fraternitas Baltica*. Vienā no studentu korporācijas pasākumiem, svinot Valpurģu nakti, Morics V. Kerkoviuss saaukstējās, kas noveda pie smagas nieru kaites. Morica piekoptā uzdzīve nepalika bez sekām, bija nepieciešama nopietna ārstēšanās Viši kūrortā Francijā, no kurienes 1879. gadā sākās Morica V. Kerkoviusa ceļojums uz Parīzi, Marseļu, Alžīriju, kas bija spēcīgs dvēseles pārdzīvojums. Būdams romantiķis un dzejnieks, Morics savus pārdzīvojumus atspoguļoja dzejā un ceļojumu aprakstos. Rīgā Morics V. Kerkoviuss atgriezās ceļojuma iespaidu iedvesmots, fiziski un garīgi atveseļojies, gatavs atsākt studijas, bet jau 1881. gadā bija nepieciešams atkārtoti doties uz ārzemēm, lai turpinātu ārstēšanos. Morica veselības stāvoklis bija nopietns, tāpēc ceļā viņu pavadīja vecākā māsa Šarlote Elise (Ella) (1857–1923) ar vīru Aleksandru Doibneru (1850–1910), Rīgas bāriņtiesas sekretāru. Morics uzsāka ārstēšanos Viši, bet devās uz Emsu, Vīsbādeni, Zalcburgu, Vīni. Ārstēšanās Karlsbādē neuzlaboja veselību, tam sekoja atpūtas brauciens uz Itāliju caur Rumāniju, tālāk uz

Konstatinopoli, Aleksandriju un Kairu. Morica veselības stāvoklis pasliktinājās, un 1881. gada 31. oktobrī viņš nomira. Māsa ar vīru brāļa iebalzamētās mirstīgās atliekas pārveda uz dzimteni, kur 12. decembrī Morics V. Kerkovius tika apbedīts Lielajos kapos Rīgā. Izvadišanas ceremonijā piedalījās visu studentu korporāciju pārstāvji, korporāciju karogi un sēru lentas liecināja par attieksmi pret jauno daudzsološo studentu un dzejnieku, par cieņu, ko Morics bija iemantojis īsajā dzīves laikā. [6,7,12]

VI. NOBEIGUMS

Kerkoviusu dzimta ir devusi ievērojamu ieguldījumu sava laika industriālā un intelektuālā mantojuma saglabāšanā un attīstībā, kura rezultātus izbaudām mūsdienās. Daudzus savus centienus un darba rezultātus dzimta kaldināja kopā ar Rīgas Politehnikumu un Rīgas Politehnisko institūtu.

LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] Album Academicum Рижского Политехнического института. 1862–1912. Рига, 1912. 815 стр.
- [2] Rīgas Politehnikums 1862–1919: Album Academicum. – Rīga: Latvijas Universitāte, 1938. 370 lpp.
- [3] Das Baltische Polytechnikum zu Riga 1862–1918 / im Auftrage des Verwaltungsrates zusammengestellt von O. Hoffmann. – Rīga: Gedruckt in der Buchdruckerei Paul Kerkovius, 1918. 24 S.
- [4] Zigmunde, A. Komerccodaļas dekānu darbība un dzīve (1870–1919). Rīgas Tehniskās universitātes vēstures lappuses. – Rīga: RTU, 1998. 26 lpp.
- [5] Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā. 1.daļa. Rīgas Politehnikums. Rīgas Politehniskais institūts 1862–1919. – Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte, 2002. 295 lpp.
- [6] Kerkovius, Theodor Ferdinand. Genealogische Notizen die Familie Kerkovius betreffend / gesammelt von Theod. Fd. Kerkovius. – 2. erg. Abdr. - Rīga : Rīgaer Tageblatt, 1911. – 56 S.
- [7] Das Geschlecht Kerkovius : aus dem Baltikum und seine Ursprünge vom Stamme Kerkow aus der Mark Brandenburg / neubearbeitet und erweitert von Günther E. Kerkovius. - Neustadt a. d. Aisch : Verlag Degener & Co., Inh. Gerhard Geßner, 1983. – S. 257.
- [8] Karla Kristofa Grosa, Džeimsa Armitsteda, Ludviga Vilhelma Kerkoviusa gleznu kolekcijas katalogs / Latvijas Mākslas muzeju apvienība; Arzemu mākslas muzejs; [tekstu aut. Ingrīda Raudsepa, Vanda Zariņa; atb. red. Z. Konstants]. – Rīga : Latvijas Mākslas muzeju apvienība, 1997. – 39 lpp.
- [9] Latvijas Universitātes Bibliotēka laikmetu griežos / Latvijas Universitātes Bibliotēka; [sastādītāja Māriete Saviča; bibliogrāfiskā redaktore Diāna Paukšēna]. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2007. 159 lpp.
- [10] Kerkovius, Ludwig Wilhelm : kaufmann u. komunalpolitiker // Deutschbaltisches biographisches Lexikon, 1710–1960. – Köln; Wien: Böhlau, 1970. – 369.–370. S.
- [11] Отчет Рижской городской Управы 1897 г. Часть 2. Рига, 1902.
- [12] Moric (Moritz) Kerkovius // Album der Landsleute der Fraternitas Rigenensis (1823–1898). – 2., vermehrte und verbesserte Auflage. – Riga: W.F. Häcker, 1898. S. 437–438.
- [13] Ozoliņa, Dzidra. Rīgas "pilsētas tēvi" un viņu komunālā politika : 1877–1913 / Dzidra Ozoliņa; Latvijas PSR Zinātņu Akadēmija. Vēstures institūts. – Rīga: Zinātne, 1976. 294 [1] lpp.
- [14] Zigmunde, A. Inženieris Gustavs Agte un viņa dzimta // Rīgas Tehniskās universitātes zinātniskie raksti. 8. sējuma, Humanitārās un sociālās zinātnes = Scientific proceedings of Riga Technical University. Humanities and social science. 11. sējums. Rīga: RTU, 2007. 26. lpp.
- [15] Latvijas Universitāte ilustrācijās [Rīga]: Gulbis, 1929. 83. lpp.
- [16] Latvijas Universitāte. 1919–1929. Rīga, 1929. 293 lpp.
- [17] Latvijas Universitāte divdesmit gados. 1919–1939. LU, 1939. 105 lpp.
- [18] LVVA 7175. f., 1. apr., 7146. l., 103., 105., 165., 175., 186., 188. lapa.

Verners Lediņš, Dr. sc. agr. (since 1983), Latvia University of Agriculture. Worked at the University of Latvia (LU), Rector's Assistant for real estate issues, Real Estate Manager of LU rural properties, Bibliographer (1998–2011). Special interest in LU Maecenases, who have given their properties to the University of Latvia.

Verners Lediņš. Intellectual Heritage of the Family Kerkovius

Genealogists of the family Kerkovius: Theodor F. Kerkovius (1838–1915) and his grandson Gunter Kerkovius (1909–1987) have accounted for more than 2000 family members. In their research, they went as far back as the 14th century. History has scattered them all across the globe, from Portugal to Far East, from Saint Petersburg to South Africa, Australia, and North America. Since the 16th century, more than 300 family members have at one point or another lived in Latvia. Up until World War II, more than one hundred representatives of several generations have enriched the intellectual and industrial heritage of Riga. The article describes the results of detailed research about several family members who were linked to the Riga Polytechnical School and Riga Politechnical Institute since its foundation until the World War I. Among them, there were public figures, entrepreneurs, patrons, and professors.

Вернер Лединш. Интеллектуальное наследие рода Керковиусов

Исследователи родословного древа рода Керковиусов, брат первого главы Риги Теодор Фердинанд Керковиус (1838–1915) и его внук Гюнтер Эдгар Керковиус (1909–1987) в своих поисках, начиная с 14-го века до наших дней, обнаружили более, чем 2000 предков семьи. Со временем семью разбросало по свету от Португалии до Дальнего Востока и Санкт-Петербурга, до Южной Африки, Австралии и Америки. Свою жизнедеятельность, начиная с 16 века, с Латвией связали более чем триста членов известного рода. Более ста из них почти до Второй мировой войны во многих поколениях способствовали как интеллектуальному, так и индустриальному развитию города Риги. Публикация посвящена тем членам семьи, жизнь и трудовая деятельность которых была связана с Рижским Политехникумом и Рижским политехническим институтом с 1862 года по 1915 год. Среди них были общественные деятели, промышленники и меценаты науки и искусства.